

YTTRANDE

2020-06-18

Ärendenr:

NV-07346-19

Mark- och miljödomstolen, Nacka tingsrätt
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Yttrande i mål nr M 6621-19 angående SSAB EMEA AB:s ansökan om tillstånd till befintlig och förändrad verksamhet i Oxelösunds kommun, Södermanlands län; nu fråga om yttrande i sak

Med anledning av mark- och miljödomstolens föreläggande (aktbilaga 73) anför Naturvårdsverket, som har tagit del av aktbilaga 57–72, följande.

1. Inställning och yrkanden

Naturvårdsverket vidhåller sina yrkanden som de är angivna i aktbilaga 50–52, med följande justeringar och tillägg.

För tydlighets skull följer nedan en sammanställning av Naturvårdsverkets yrkanden och inställning. Justeringar är markerade med genomstruken text för de delar som utgår och understruket för nytillkomna delar jämfört med det tidigare yttrandet (aktbilaga 50–52).

1.1. Naturvårdsverkets yrkanden i sak

Naturvårdsverket tillstyrker att tillstånd ges till produktion av:

530 000 ton rampkoks i koksverket

2 000 000 ton råjärn i masugnar,

under förutsättning att tillståndet i den delen begränsas till att endast gälla t.o.m. den 31 december 2026 samt att erforderliga villkor föreskrivs.

Naturvårdsverket tillstyrker även att tillstånd ges till produktion av:

1 900 000 ton prima ämnen i stålverket

1 000 000 ton levererad plåt i valsverket

3 500 000 ton gods över kaj,

under förutsättning att erforderliga villkor föreskrivs.

Naturvårdsverket **yrkar** i första hand att villkor för energihushållning motsvarande NV57 ska föreskrivas och att tillstånd ges till produktion i ljusbågsugn av 2 000 000 ton råstål från det att ljusbågsugnen tagits i drift.

Naturvårdsverket **yrkar i andra hand**, om domstolen anser att villkor för energihushållning motsvarande NV57 inte kan föreskrivas, att tillstånd för

produktion i ljusbågsugn av 2 000 000 ton råstål från det att ljusbågsugnen tagits i drift avslås.

Naturvårdsverket **yrkar** utöver och med ändring av bolagets villkorsförslag att följande villkor, delegationer, prövotidsutredningar och provisoriska föreskrifter föreskrivs.

1.2. Villkor, delegationer, prövotidsutredningar och provisoriska föreskrifter

För att göra det överskådligt och minska textmassan har Naturvårdsverket hänvisat till bolagets formuleringar samt utgått ifrån bolagets numrering.

1.2.1. Villkor och delegationer

1.2.1.1 Totala utsläpp

NV24-NV25 Naturvårdsverket tillstyrker bolagets förslag om att villkor föreskrivs i enlighet med de i mål M 2033-07 tillkommande lagakraftvunna villkor för totalt utsläpp till luft och vatten, under förutsättning att nu aktuella villkor endast gäller t.o.m. den 31 december 2026.

1.2.1.2 Valsverket

NV27-NV30 Naturvårdsverket tillstyrker bolagets villkorsförslag avseende villkor för valsverket, under förutsättning att nu aktuella villkor endast gäller t.o.m. den 31 december 2026.

1.2.1.3 Dagvattensystemet

NV 47 Alla ytor där oljeläckage kan ske ska förses med oljeavskiljare som ska dimensioneras och drivas för att kunna hålla oljehalten i detta dagvatten så att den inte ska överstiga 5 mg/liter som oljeindex.

Takdagvatten från tak över 5 000 m², ska ledas förbi oljeavskiljare, med eventuellt undantag i samråd med tillsynsmyndigheten.

~~Takdagvatten ska ledas förbi oljeavskiljare, med eventuellt undantag för mindre tak i samråd med tillsynsmyndigheten.~~

Takdagvatten ska där så är lämpligt avledas till vegetationsyta för infiltration och fördröjning.

Allt dagvatten utom takdagvatten ska ledas till filter anpassat för lösta metaller där filtermaterialet kan tas omhand.

Dagvattensystemet ska vara dimensionerade för att kunna innehålla beräknad vattenåtgång vid dimensionerande brand.

Alla utlopp ifrån fastigheten ska vara försedda med avstängningsmöjligheter som är väl uppmärkta eller tydlig information om platsens namn och direktnummer till industribrandkåren.

Bolaget ska ta fram en plan för genomförande i samråd med tillsynsmyndigheten ~~länsstyrelsen~~. Åtgärder ska ske kontinuerligt och vara genomförda i sin helhet senast tio år efter lagakraftvunnen dom.

1.2.1.4 *Stoftutsläpp*

NV 52 ~~Stoftemissionen från textila spärrfilter får inte överstiga 5 mg/m³ (ntg) som dygnsmedelvärde, undantaget större drifthaverier i reningsutrustningen fr.o.m. den 1 januari 2027.~~

Stoftemissionen från textila spärrfilter får inte överstiga 5 mg/m³ (ntg) som dygnsmedelvärde för textila spärrfilter installerade efter den 15 november 2007, undantaget större drifthaverier i reningsutrustningen t.o.m. den 31 december 2026.

Stoftemissionen från textila spärrfilter får inte överstiga 10 mg/m³ (ntg) som dygnsmedelvärde för textila spärrfilter installerade före 15 november 2007, undantaget större drifthaverier i reningsutrustningen t.o.m. den 31 december 2026.

Vid större haveri i reningsutrustningen ska verksamheten som är kopplad till stoftavskiljaren stängas ner eller lagning av den havererade utrustningen ske så snart det går. Kontroll ska ske genom kontinuerlig mätning eller stickprovskontroll i enlighet med vad som anges i kontrollprogrammet.

1.2.1.5 *Avveckling*

NV 53 Bolaget ska i god tid innan en nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan med underlag motsvarande sanering av mark ned till nivån för Naturvårdsverkets riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM) till tillsynsmyndigheten. Bolaget ska senast den 1 januari 2026 inge en avvecklingsplan för masugnar, koksverk och svavelsyraverk till tillsynsmyndigheten.

Vid en nedläggning av ~~övriga delar~~ av verksamheten ska en anmälan lämnas in till tillsynsmyndigheten. Om det finns behov får tillsynsmyndigheten efter anmälan föreskriva att en avvecklingsplan ska ges in.

Senast tre månader innan masugnar, koksverk och LD-konverter med svavelrening avvecklas ska det anmälas till tillsynsmyndigheten.

1.2.1.6 *Bränsleval för att minimera utsläpp av växthusgaser*

NV 56 Utsläpp av växthusgaser från interna transporter och övriga utsläpp av växthusgaser som inte omfattas av tillståndsplikt enligt lagen om handel med utsläppsrätter ska beräknas och årligen redovisas till tillsynsmyndigheten. Redovisningen ska omfatta all verksamhet och följdverksamhet där bolaget har rådighet, dock inte utsläpp av köldmedier.

Tre år från lagakraftvunnen dom får inköpta fasta, flytande eller gasformiga bränslen eller andra energibärare, som vid användning kommer ge upphov till utsläpp som avses i första stycket, inte ge upphov till mer än 50 g CO₂eq/MJ som medelvärde per år.

Åtta år från lagakraftvunnen dom får inköpa fasta, flytande eller gasformiga bränslen eller andra energibärare som vid användning kommer ge upphov till utsläpp som avses i första stycket inte ge upphov till mer än 15 g CO₂eq/MJ som medelvärde per år.

Beräkningar av fossila koldioxidekvivalenter enligt andra och tredje stycket ska i första hand göras utifrån typiska värden för växthusgasutsläpp ~~schablonvärden~~ som utgår ifrån Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor eller med schablonvärden som bolag och tillsynsmyndigheten bestämt efter samråd.

NVD1 Tillsynsmyndigheten får meddela villkor om vilka typiska värden för växthusgasutsläpp ~~schablonvärden~~ som ska användas för beräkning av fossila koldioxidekvivalenter enligt NV 56 andra och tredje stycket.

1.2.1.7 *Energihushållning*

NV 57 Ljusbågsugnens avgassystem ska förses med energiåtervinnings-system med en kapacitet att återvinna minst 10 % av tillförd energi i ljusbågsugnen som värme, ånga eller el.

NV 58 Från år 2030 ska all använd energi för uppvärmning av lokaler och tappvarmvatten härstamma från bolagets heta processer.

Första stycket gäller bara när valsverk eller stålverk är i drift.

NVD2 Tillsynsmyndigheten får meddela undantag från NV58 när tillämpning av villkoret är uppenbart oskäligt.

NV 59 Stålverket ska energieffektiviseras senast 1 januari 2027 med avseende på fläktar, elmotorer och elektronik som omfattas av kravet på energimärkning. Fläktar ska ha varvtalsreglering eller motsvarande energieffektiv reglering motsvarande IE2. Elmotorer över 0,75 kW ska uppfylla minst effektivitetsklass IE3 och elmotorer mellan 0,12–0,75 kW ska minst uppfylla effektivitetsklass IE2. Elektronik som omfattas av energimärkningskravet ska minst uppfylla energiklass A enligt systemet för energimärkning som gäller till mars 2021 eller C enligt systemet för energimärkning som införs mars 2021.

NVD4 Tillsynsmyndigheten får meddela undantag från NV59 när tillämpning av villkoret är uppenbart oskäligt.

NV 45 Åtgärder ska i skälig utsträckning vidtas för att effektivisera och hushålla med energi.

Bolaget ska senast den 31 mars 2024 inge en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska bolagets arbete med energieffektivisering, bränsleval och egen elgenerering redovisas. Åtgärderna ska baseras på företagets energikartläggning. Planen ska därefter revideras fortlöpande och

inges till tillsynsmyndigheten vart fjärde år, eller med annat intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Av energihushållningsplanen ska åtminstone följande framgå.

- åtgärder avseende hushållning med elektricitet, värme och bränslen som är tekniskt möjliga att genomföra under den kommande fyraårsperioden,
- respektive åtgärds effekt på förbrukningen av elektricitet, värme och bränsle, egen produktion av elektricitet eller annan energibärare samt på extern leverans av energi,
- annan effekt som åtgärderna bedöms ha avseende miljö och naturresurser,
- åtgärdernas effekt särskilt på användningen av icke förnyelsebar energi,
- kostnader och intäkter för respektive åtgärd omfattande
 - investeringskostnad, d.v.s. inköps- och installationskostnaden vid åtgärdstillfället,
 - minskade eller ökade drifts- och underhållskostnader,
 - minskade kostnader för inköp av energi och ökade intäkter för försäljning av energi,
 - företagsekonomisk lönsamhetskalkyl med angivande av antagen avskrivningstid och ränta. Värderna som normalt tillämpas i branschen ska användas,
 - åtgärdens tekniska livslängd
- vilka av åtgärderna som företaget åtar sig att genomföra under den närmaste fyraårsperioden,
- motivering till varför övriga åtgärder inte anses rimliga att genomföra.

Bolaget ska årligen i samband med ingivande av miljörapporten till tillsynsmyndigheten redovisa det gångna årets arbete med energihushållning, hur planen följts och vilka eventuella justeringar av planen som bolaget avser att göra under det kommande året.

NVD3 Tillsynsmyndigheten får meddela villkor om vilka energihushållningsåtgärder, framtagna inom ramen för planen, som ska genomföras och inom vilken tid.

1.2.1.8 *Buller*

NV 60a Hantering av skrot i delområdena E, F, G och H enligt aktbilaga 19, får ej ske nattetid (kl. 22.00–06.00).

Transporter mellan SSAB:s anläggning och Oxelösunds hamn färjeske via Stjärnviksporten nattetid (kl. 22.00–06.00).

NV 60b Buller från verksamheten får inte, annat än vid enstaka tillfällen, och högst fem dygn per år, överstiga 30 dBA ekvivalentnivå eller 45 dBA maximal ljudnivå inomhus i bostäder, vård- och undervisningslokaler.

Buller från verksamheten får inte heller, annat än vid enstaka tillfällen, och högst fem dygn per år överstiga följande nivåer inomhus i bostäder, vård- och undervisningslokaler:

<u>Tersband [Hz]</u>	<u>31,5</u>	<u>40</u>	<u>50</u>	<u>63</u>	<u>80</u>	<u>100</u>	<u>125</u>	<u>160</u>	<u>200</u>
<u>Ljudtrycksnivå</u>	<u>56</u>	<u>49</u>	<u>43</u>	<u>42</u>	<u>40</u>	<u>38</u>	<u>36</u>	<u>34</u>	<u>32</u>
<u>Leq [dB]</u>									

För vård- och undervisningslokaler gäller villkoret för de tidsperioder när lokalerna används.

Ljudnivåer inomhus kontrolleras i första hand med beräkning. Tillsynsmyndigheten kan besluta om annan metod för kontroll.

I det fall värdena ovan inte kan innehållas ska bolaget erbjuda fastighetsägaren bullerdämpande åtgärder.

Målet för åtgärderna ska vara att uppnå en ljudnivå inomhus som inte överskrider dessa värden. Vid bedömning av vilka åtgärder som ska vidtas ska hänsyn tas till om kostnaderna är rimliga med hänsyn till bostadens standard.

Åtgärderna ska utformas och utföras i samråd med fastighetsägaren. Tillsynsmyndigheten bemyndigas att vid oenighet mellan bolaget och fastighetsägaren bestämma vilka åtgärder som ska vidtas för respektive fastighet. Åtgärderna ska vidtas inom ett år efter det att förhållandena som motiverar åtgärderna inträtt. Vid förekommande tvistighet ska åtgärderna vara vidtagna inom ett år från det att avgörandet har vunnit laga kraft.

1.2.1.9 *Avveckling och idrifttagande*

NV 61 Senast tre månader innan masugnar, koksverk och LD-konverter med svavelrening avvecklas ska det anmälas till tillsynsmyndigheten.

Senast tre månader innan ljusbågsugnen tas i drift ska det anmälas till tillsynsmyndigheten.

Naturvårdsverket tillstyrker länsstyrelsens yrkande att villkor som är utformade som riktvärde ska ändras till begränsningsvärden och motsätter sig bolagets yrkande på teknisk prestanda.

1.2.2. Uppskjutna frågor

Naturvårdsverket anser att domstolen under en prövotid ska skjuta upp frågorna om slutliga villkor för:

- totala utsläpp till luft av stoft, bens(a)pyren, bens(b)fluoranten, bens(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)pyren, bly, kadmium, koppar, krom, kvicksilver, mangan, nickel, vanadin, zink, PCDD/F, dioxinlika PCB:er och NOx.
- Totala utsläpp till vatten av bly, kadmium, koppar, krom, kvicksilver, mangan, nickel, vanadin, zink, TOC, COD och oljeindex skjutas upp på en prövotid.
- Åtgärder mot buller och buller utomhus.

1.2.2.1 Utredningsvillkor

Bolaget ska utreda och utvärdera följande.

NVU1 Efter förändrad tillverkning av stål ska bolaget under en prövotid utreda vilka diffusa utsläpp som uppstår från stålverket av stoft, PM10, PM2,5, ~~bens(a)pyren, bens(b)fluoranten, bens(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)pyren,~~ bly, kadmium, koppar, krom, kvicksilver, mangan, nickel, vanadin och zink samt hur dessa kan minimeras.

Prövotidsredovisningen ska innehålla kostnader och effekter av möjliga åtgärder i stålverket för minimering av utsläpp.

Kostnadsredovisningen ska minst innehålla investeringskostnad, driftkostnad och teknisk livslängd.

Alla kanaliserade utsläpp som bedöms finnas kvar efter den 1 januari 2027 ska mätas med avseende på stoft, PM10, PM2,5, ~~bens(a)pyren, bens(b)fluoranten, bens(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)pyren,~~ bly, kadmium, koppar, krom, kvicksilver, mangan, nickel, vanadin och zink. Provtagningarna i stålverket ska korreleras till antal smältningar, råvaror och stålqualität och redovisas till domstolen.

Bolaget ska ge förslag på villkor på begränsningsvärde för stoft för stofffilter samt för totala utsläpp av stoft, ~~bens(a)pyren, bens(b)fluoranten, bens(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)pyren,~~ bly, kadmium, koppar, krom, kvicksilver, mangan, nickel, vanadin och zink från för hela verksamheten för minst två produktionsnivåer.

Redovisningen ska lämnas in senast 18 månader efter att masugnarna och koksverket har stängts.

NVU2 Efter installation av ljusbågsugn ska bolaget göra minst 12 kontinuerliga långtidsprovtagningar (ca 30 dagar) och 24 korttidsprovtagningar (ca 6 h) av bens(a)pyren, bens(b)fluoranten, bens(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)pyren, kvicksilver, HCB, PCDD/F och dioxinlika PCB:er (alla kongener ska redovisas med WHO-TEQ från 2005 och eventuella nya WHO-TEQ) för ljusbågsugnens utsläppspunkt/-er. Provtagningarna ska korreleras till antal smältningar, råvaror och stålqualität.

Bolaget ska föreslå villkor för totala utsläpp för bens(a)pyren, bens(b)fluoranten, bens(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)pyren, kvicksilver, HCB, PCDD/F och dioxinlika PCB:er till luft från hela verksamheten samt haltvillkor för stålverkets utsläpp med förslag på provtagningsfrekvens.

Redovisningen ska lämnas in senast 36 månader efter att ljusbågsugnen tagits i drift.

NVU4

Bolaget ska under en provotid utreda möjligheterna att minska buller från verksamheten vid bostäder, vård- och undervisningslokaler så att de underskrider de nivåer som anges i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (Naturvårdsverkets rapport 6538).

Prövotidsredovisningen ska innehålla kostnader och effekter av möjliga och utförda åtgärder. Kostnadsredovisningen ska minst innehålla investeringskostnad, driftkostnad och teknisk livslängd.

Utredningen ska innehålla förslag på slutliga villkor för buller utomhus och en tidplan för att utföra de kvarstående åtgärder som krävs för att klara de föreslagna villkoren.

Redovisning av utredningarna ska inges till mark- och miljödomstolen senast inom fyra år från den dag tillståndet, som denna ansökan gäller, togs i anspråk. En delredovisning ska även ske till domstolen inom två år från den dag tillståndet togs i anspråk för att fastställa om de provisoriska föreskrifterna behöver kompletteras eller justeras i något avseende.

NVU5

Bolaget ska klargöra vilka utsläpp till luft av kväveoxider som sker från hela verksamheten efter det att bränslebyte skett från processgaser till annat bränsle. Redovisningen ska innehålla förslag på åtgärder för minskning av kväveoxidutsläpp och vilka nivåer som kan nå samt en kostnadsredovisning. Kostnadsredovisningen ska minst innehålla investeringskostnad, driftkostnad och teknisk livslängd.

Redovisningen med förslag till slutliga villkor ska göras i samråd med tillsynsmyndigheten och inges till mark- och miljödomstolen senast 18 månader efter att masugnarna och koksverket stängts samt driften av ljusbågsugnen påbörjats.

NVU6

Bolaget ska under provotiden utreda vilka utsläpp till vatten som sker från hela verksamheten. Bolaget ska föreslå villkor för totala utsläpp till vatten av bly, kadmium, koppar, krom, kvicksilver, mangan, nickel, vanadin, zink, TOC, COD och oljeindex.

Redovisningen ska lämnas in senast 18 månader efter att masugnarna stängts.

NVU7

Bolaget ska utföra en miljömedicinsk studie rörande negativa hälsoeffekter orsakat av buller bland närboende. Effekter som ska

belysas i utredningen är allmän bullerstörning, sömnstörning, möjligheter till vila och återhämtning.

Studien ska utföras av person eller organisation med miljömedicinsk kompetens och genomföras genom enkäter till närboende. En referensgrupp av icke-exponerade personer med i övrigt likartade förutsättningar ska tas med i studien. Studien ska inges till mark- och miljödomstolen tillsammans med prövotidsutredningen för buller. En uppföljning ska därefter göras som ska påbörjas tidigast 18 månader efter att masugnarna och koksverket stängts och redovisas till tillsynsmyndigheten senast ytterligare 18 månader därefter.

1.2.3. Provisoriska föreskrifter

Naturvårdsverket anser att det under prövotiden ska gälla följande provisoriska föreskrifter

- NVP4** Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån på grund därav vid bostäder, vård- och undervisningslokaler inte överstiger 55 dBA under dagtid och 53 dBA under kvälls- och nattetid, ej heller får den momentana ljudnivån nattetid vid bostäder överstiga 65 dBA. Angivna värden utgör riktvärden.
Kontroll av ljudnivåerna ska göras inom 3 månader efter att verksamheten ändrats på ett sätt som kan medföra ökade ljudnivåer. Om det vid en kontroll framkommer att prövotidsföreskriftens riktvärden överskrids ska tillsynsmyndigheten underrättas. Åtgärder ska vidtas för att minska ljudnivåerna så att värdena innehålls vid en ny kontroll som ska göras inom 3 månader.
- NVP24–25** Naturvårdsverket yrkar att NV24–25 föreskrivs som provisoriska föreskrifter fr.o.m. den 1 januari 2027 till dess att slutliga villkor har fastställts.
- NVP27-30** Naturvårdsverket yrkar att det fr.o.m. den 1 januari 2027 ska föreskrivas ett riktvärde motsvarande hälften av det begränsningsvärde som kommer att följa av NV27–NV30.
- NVP 52** Stoftemissionen från textila spärffilter får inte överstiga 5 mg/m³ (ntg) som dygnsmedelvärde och riktvärde, undantaget större drifthaverier i reningsutrustningen fr.o.m. den 1 januari 2027.
Vid större haveri i reningsutrustningen ska verksamheten som är kopplad till stoftavskiljaren stängas ner eller lagning av den havererade utrustningen ske så snart det går. Kontroll ska ske genom kontinuerlig mätning eller stickprovskontroll i enlighet med vad som anges i kontrollprogrammet.

1.3. Verkställighetsförordnande

Naturvårdsverket har ingen erinran mot att ett verkställighetsförordnande meddelas under förutsättning att villkor motsvarande NV57 föreskrivs.

2. Grunder

Naturvårdsverket vidhåller de grunder som framgår av det tidigare yttrandet i aktbilaga 50.

3. Utveckling av talan

3.1. *Masugnar och koksverk*

Vad bolaget anför gällande masugnar och koksverk ändrar inte Naturvårdsverkets inställning. Naturvårdsverket bedömer att tillståndet i den del som gäller fortsatt drift med masugnar och koksverk måste tidsbegränsas till den 31 december 2026 eftersom den inte kan bedrivas utan en dispens från BAT-slutsatserna. Bolaget har ingen sådan dispens efter detta datum. Bolaget har redan haft åtta år på sig att uppfylla BAT-slutsatserna gällande koksverket och redan beviljade dispenser innebär att bolaget får ytterligare cirka sex år på sig.

3.2. *Ljusbågsugn*

Bolagets föreslagna lösning gällande avgaserna från ljusbågsugnen uppfyller inte 2 kap. 5 § miljöbalken på ett sådant sätt att hälsa och miljö beaktas i tillräcklig omfattning. Därmed saknas förutsättningar för att tillåta verksamheten utan att villkor för verksamheten föreskrivs i enlighet med vad Naturvårdsverket har föreslagit eller med motsvarande innebörd. Se vidare under stycke 3.8.1.

Villkor ska vara rättssäkra och utformade så att det inte råder någon tvekan om vad som krävs av verksamhetsutövaren. Det ska gå att objektivt fastställa när en överträdelse har skett. Villkoren måste vara precist utformade, ändamålsenliga samt möjliga att följa upp och utöva tillsyn över. Detta har varit en utgångspunkt för Naturvårdsverkets bedömning av vilka villkor som bör gälla för verksamheten.

Bolaget har formulerat villkor som är anpassade för stålverk med koppling till masugn och koksverk, men dessa villkor är inte ändamålsenliga eller tillräckligt vägledande för drift av ett stålverk med ljusbågsugn. Det saknas representativa värden för utsläpp och därför bedömer Naturvårdsverkets att det behövs relativt omfattande utredningar innan slutliga villkor kan föreskrivas för verksamheten i denna del. Se vidare stycke 3.10. Naturvårdsverket anser därtill att det är nödvändigt med en tidsbegränsning av både några av dagens villkor (till 31 december 2026) och av de provisoriska föreskrifterna (från 1 januari 2027).

3.3. *Kväveoxid (NV27–30, NVP27-30)*

Naturvårdsverket noterar att bolaget accepterar Naturvårdsverkets utformning och delar bolagets inställning att de provisoriska föreskrifterna ska vara riktvärden.

3.4. *Dagvatten (NV47)*

Villkoret om hantering av dagvatten bör skärpas på grund av vad Naturvårdsverket har framfört i aktbilaga 50 och som utvecklas nedan. Hur dagvatten hanteras är viktigt ur miljösynpunkt. För järn- och stålbranschen kan

det konstateras att diffusa källor från till exempel lagring nämns i IS BREF:en.¹ I dagens revideringar av BREF:ar pekars ofta på frågan om dagvatten från områden där man hanterar råvaror som en nyckelparameter att beakta. Bolaget anger att dess råvaror och produkter har låg föroreningshalt, men riskerna kvarstår mot bakgrund av de stora mängderna och förhållandet att hanteringen sker under lång tid. På många avfallshanteringsanläggningar sker både slagghantering och skrothantering med uppsamling av vattnet. Naturvårdsverkets villkor är en rimlig lägstanivå och ger stor flexibilitet i tänkbara lösningar.

Stycke 2 – Bolaget anger att bolaget har 345 000 m² tak. All olja löses till viss del i vatten och långsamma oljeläckage kan därmed pågå under lång tid utan upptäckt när takdagvatten avleds till de ytor som oljeavskiljaren är avsedd för. Långsiktigt bör vatten från tak avledas så långt det går. Det är ett standardförfarande idag för många industrier. Naturvårdsverket noterar bolagets skrivningar om hur takdagvattnet är kopplat – det är definitivt inte rimligt att riva hela byggnader eller bila upp golv. Omkopplingen sker lämpligen under mark i anslutning till dagvattensystemet. Alternativ kan vara att domstolen sätter frågan på provotid.

Stycke 3 – Eftersom det är fråga om relativt stora områden blir kostnaderna höga, men det gör även att lösningarna går att göra kostnadseffektiva per ytenhet.² Kostnaderna stiger givetvis om mer omfattande renovering krävs likt de som bolaget anger, men det är inte representativt om det finns dagvattensystem som man kan utnyttja.

Det är viktigt att påpeka att för dagvatten är inte en medelhalt under en längre period lika intressant som för ett processvatten. För de flesta ytor är det inte heller meningsfullt att rena allt avrinnande vatten. Det som är viktigt är första stöten, vilken kommer redan efter några minuters regn. Mycket höga halter som är akuttoxiska kan därmed uppstå i anslutning till utlopp inom några minuter från att det börjar regna för att sedan sakta klinga av olika snabbt beroende på regnintensitet och övriga väderförhållanden. Bolagets uppmätta höga halter som de hänför till provtagningsfel kan lika gärna vara korrekta men tagna vid annat flöde eller tidsintervall i förhållande till regn. Av denna anledning är stickprover ingen lämplig metod för att bedöma ett dagvattens påverkan. Mycket omfattande provtagning måste genomföras under lång tid för alla årstider och olika regnintensiteter.

Gamla lösningar finns ofta i form av dammar. De kan vara bra för stora partiklar och för brandskydd men har för dålig reningseffekt för att leva upp till dagens standard. Dagens filtermagasin är de billigaste per ytenhet. De tar hand om partiklar och begränsar därtill lösta metaller som är de som har störst

¹ <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/iron-and-steel-production>, Sid 34 i BREF:en

² Finns dagvattenbrunnar och rör som man kan använda så ligger kostnaden på ca 100 000 kr/ha för rening under mark med sedimentering av stora partiklar, filterpaket som tar även en del av de lösta metallerna och anpassas för rening av 10-15 % (normal dimensionering). Kostnaden är alltså långt under den som bolaget anger för färdigvarulagret där andra åtgärder också görs som driver upp kostnaden.

miljöpåverkan. Skrivningen i villkoret måste dock vara flexibel för att ge möjlighet till olika lösningar både över tid och för olika ytor. På grund av det anförda förespråkar Naturvårdsverket ett teknikvillkor med grundläggande krav på rening.

Både nationellt och internationellt har forskning och utveckling av reningstekniker av dagvatten skett i högt tempo de senaste åren och idag finns ett stort antal kommersiella produkter där även lösta metaller delvis binds till filtermaterialet. Nedan finns ett översatt stycke från en vetenskaplig artikel som både ger exempel på material och kemisk/fysikalisk förklaring till varför det fungerar.³ Utdraget beskriver biofilter men är mer allmängiltigt än de exempel på ämnen som finns angivna i artikeln.⁴ Det finns även konstgjorda material (kolbaserade⁵ samt oorganiska⁶) både för enskilda brunnar och stora kassetter.

Biologiskt avfallsmaterial (t.ex. kokosnöt, vattenbehandlings slam, teblad, risskal etc.) kan också användas i biofiltreringssystem eftersom de har potential att avlägsna tungmetaller via jonbyte, ytadsorption och komplexbildning. Att använda dem som filtermedium stöder en strategi för minimering av avfall som återspeglar hållbar vattenhantering. Publicerat arbete fann att kokosnötter, kompost och slam kan uppnå höga andelar av metaller. Kokosnötter och kompost innehåller humus, cellulosa, lignin och karboxylgrupper som har en hög tendens att binda metaller särskilt mellan pH-intervallet 6–8 via ytkomplexering och jonbytesprocesser.⁴

Det är viktigt att påpeka att reningen av lösta metaller är sämre än för partiklar.⁷ I flera fall ner mot 20 % för enskilda metaller (främst de metaller som har svårt att bilda komplex såsom krom och nickel) under vissa perioder. För andra lösta metaller kan reningen över långa perioder ligga upp mot 80 %. Som angetts tidigare är lösta metaller samt små partiklar mer biotillgängliga och därför är det en stor vinst att anpassa filter för lösta metaller.

Det filter som bolaget använder innehåller en blandning av flera filtermaterial och tar även upp en del lösta metaller. Lösningen uppfyller därmed Naturvårdsverkets villkorsformulering. Lösningen är inte möjlig för 800 dagvattenbrunnar, men utgör ett bra komplement.

Stycke 4 och 5 – Släckvatten ska innehållas på en fastighet, vilket bland annat lagstiftaren tydliggjort genom att det inte får släppas på kommunala nät då det inte är klassat som dagvatten. Villkorsformuleringen om avstängningsmöjligheter är anpassad till verksamheten. Huvudalternativet med

³ Journal of Environmental Management Volume 147, 1 January 2015, Pages 24-33, Comparison of filter media materials for heavy metal removal from urban stormwater runoff using biofiltration systems

⁴ Clean Technologies and Environmental Policy volume 16, pages 385–393 (2014), Nanocellulose fibers for biosorption of cadmium, nickel, and lead ions from aqueous solution

⁵ Sorption of nickel on chitosan, Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry volume 300, pages 361–366 (2014)

⁶ Simultaneous removal of As, Cd, Cr, Cu, Ni and Zn from stormwater: Experimental comparison of 11 different sorbents. Genc-Fuhrman, H., Mikkelsen, P.S. & Ledin, A. (2007) Water Research 41, 591-602.

⁷ Ett exempel gällande reaktiva filtermaterial,

https://www.ltu.se/cms_fs/1.146717!/file/Avancerade%20reningskomponenter%20broschyr_finall.pdf

vanliga avstängningsalternativ kompletteras på grund av de stora flödena i vissa punkter. Sannolikt kan villkoret klaras genom uppsättning av skyltar med nummer till brandkår och utloppets nummer, även om fler avstängningsmöjligheter är önskvärt. Filtermattor eller liknande kan användas under en övergångsperiod men är inte en miljömässigt godtagbar lösning på sikt. Anledningarna är tre: för det första kan filtermattor eller liknande lösningar vara svåra att få täta, för det andra finns det en risk att det inte går att täta en brunn som är delvis belamrad med något och för det tredje så ligger brunnar ofta nära en eventuell olycka och det finns kanske inte möjlighet (ens för brandmän) att täta på grund av värme eller säkerhetsskäl.

Stycke 6 - Naturvårdsverkets förslag är ett långsiktigt och flexibelt villkor som är möjligt att följa upp och som ställer ändamålsenliga krav på en verksamhet av detta slag. Genomförandetiden för att uppnå en rimlig grundnivå på reningen är lång, men områdets storlek och de stora förändringar som planeras för verksamheten bedöms även påverka dagvatten (t.ex. vid rivningar av byggnader). Därför är det rimligt med en lång genomförandetid.

3.5. *Stoft (NV52 till NVP52)*

Det faktum att miljö kvalitetsnormerna innehålls är inte avgörande för bedömningen av om ett enskilt villkor är ändamålsenligt. Bolagets redovisning ger inte underlag för att bedöma om enskilda gamla filter bör bytas ut, renoveras eller om de klarar Naturvårdsverkets villkorsförslag. Naturvårdsverket föreslår därför att frågan avgörs i samband med redovisning av utredningarna i U1. Målet ska vara att fastställa slutliga haltvillkor för kortare tidsperioder för alla driftförhållanden i kombination med totalmängd i syfte att uppfylla industriutsläppsdirektivets art. 14.1 f)⁸, allt i enlighet med praxis.⁹

3.6. *Avveckling och idrifttagande (NV 53 och NV 61)*

Naturvårdsverket vidhåller att villkoret ska vara tydligt både för bolaget och tillsynsmyndigheten. Det är därför lämpligt att för ett industriområde kräva underlag gällande mindre känslig markanvändning.

Naturvårdsverkets uppfattning är att omfattningen av saneringen i det enskilda fallet lämpligen hanteras inom tillsynen.

Anmälan av avveckling kan sammanföras med NV 53. Idrifttagande har inte med avveckling att göra och bör inte ingå i samma villkor.

⁸ Enligt art. 14.1 f) Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp ska medlemsstaterna säkerställa att tillståndet omfattar åtgärder som rör andra förhållanden än normala driftförhållanden, t.ex. arbete med igångsättande och urdrifttagning, läckor, störningar i driften och tillfälliga avbrott.

⁹ <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6702-1.pdf?pid=17109>

3.7. *Bränsleval för att minimera utsläpp av växthusgaser (NV56)*

Det är inte relevant att såsom bolaget gör hänvisa till de processrelaterade utsläppen eftersom de hanteras inom systemet för handel med utsläppsrätter (EU ETS) och därmed inte ingår i prövningen. Det stämmer att bolagets utsläpp minskar och att det är syftet med EU ETS. Vidare stämmer det att nu aktuella villkor avser en koldioxidutsläppsminskning som är mindre än andra utsläppskällor på anläggningen. Eftersom de sistnämnda utsläppskällorna ingår i EU ETS ska de dock inte beaktas vid villkorssättning. Det kan framhållas att EU ETS ska omfatta de största punktkällorna i landet. Trots det finns det inte mer än ett par hundra anläggningar i Sverige som släpper ut mer växthusgaser än SSAB:s interna transporter.¹⁰

Avseende det av bolaget åberopade avgörandet från mark- och miljödomstolen vid Vänersborg vill Naturvårdsverket anförda att det är missvisande att ange att domstolen uttalat att det inte överhuvudtaget är möjligt att reglera koldioxidutsläppen när verksamheten omfattas av begränsningarna som regleras i 16 kap. 2c § miljöbalken. Enligt Naturvårdsverkets bedömning klargör domstolen istället hur denna bestämmelse ska tillämpas. Detta genom att redogöra för att det inte får föreskrivas villkor avseende koldioxidutsläpp från den tillståndspliktiga anläggningens verksamheter som omfattas av utsläppshandelssystemet samt även därmed förknippad verksamhet som tekniskt sett är knuten till verksamheterna.¹¹ Avgörande är enligt Naturvårdsverkets uppfattning att begreppet verksamhet i 16 kap. 2c § miljöbalken avser *de delar av den miljöfarliga verksamheten som är tillståndspliktiga enligt EU ETS* och inte hela den verksamhet som är tillståndspliktig enligt miljöbalken.

Det är även relevant att jämföra incitamenten bakom minskningen av koldioxid med andra olika utsläpp. För många andra utsläpp finns politiska krav på minskning medan utsläpp av koldioxid inte bara ska upphöra utan även uppnå negativa utsläpp.¹² Detta har som konsekvens att i princip alla svenska bolag behöver ha nollutsläpp år 2045, detta eftersom utsläpp ifrån jordbruksmark inte går att undvika helt.

Med anledning av ovanstående driver Sverige på för snabbare minskning av de processrelaterade utsläppen inom EU ETS.¹³ För övriga utsläpp finns flera styrmedel som delvis gör att Sverige går mot fossilfrihet. Vad gäller exempelvis kväveoxider har det sedan länge skett reglering genom förbud och generella begränsningar parallellt med att begränsningar har varit en naturlig del vid miljöbalksprövningar. Naturvårdsverket anser att samma möjligheter finns för reglering av koldioxidutsläpp som inte ingår i handelssystemet. Reglering ifråga om bränsleval bör därför ske i enlighet med NV56.

¹⁰ <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhall/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Utslappshandel/Resultat-och-uppfoljning/Listor-over-utslapp-och-tilldelning/>

¹¹ Mark- och miljödomstolen i Vänersborgs avgörande den 6 juni 2020 i mål M 2194-19

¹² För utveckling av dessa mål hänvisas till SOU 2020:4 Vägen till en klimatpositiv framtid.

¹³ <http://www.utslappshandel.se/Utslappshandel/topmeny/om-utslappshandel/Marknadsstabilitetsreserven/>

Även om villkorsförslaget inte är tillräckligt skarpt för att klara målsättningarna för koldioxidminskning, är det med beaktande av att bolaget ska ställa om verksamheten rimligt att skarpare krav ställs efter att omställning skett (äldre fordon som ska skrotas behöver inte beaktas) och detta succesivt skärps enligt Naturvårdsverkets yrkande.

I samband med framtagandet av villkorsförslaget har analyser gjorts över bränslemarknaden och vilka aktuella bränslen som finns kommersiellt tillgängliga. Samtliga alternativ har för- och nackdelar. Naturvårdsverket har därför valt att inte utforma villkoret som ett teknikkraft utan istället som ett neutralt utsläppskrav. Den aktuella verksamheten använder främst diesel som drivmedel. Det enklaste alternativet vore att byta till vanlig standarddiesel (SS 1554359/EN 590) som uppfyller villkorsförslaget.¹⁴ Ett annat alternativ är att konvertera en del av flottan till rena biodrivmedel¹⁵. Ett tredje alternativ är en övergång till biogas¹⁶ eller vätgas¹⁷ i delar av flottan. Varje enskild lösning ovan går att tillämpa enskilt eller i valfri kombination, varmed det finns ett oändligt antal lösningsalternativ. Idag finns åtminstone ett svenskt privat företag som fullt ut klarar den strängare kravnivån. Antalet företag eller verksamheter som klarar Naturvårdsverkets villkorsförslag avseende 50 g CO₂eq/MJ är inte obetydligt. Den administrativa bördan är liten i sammanhanget eftersom bränslebolagen redovisar utsläppen och även använder dem i sin marknadsföring. Det är även ändamålsenligt eftersom det ställer krav på bolaget att ha systematiska uppföljningar av frågan.

3.8. *Energihushållning*

Inledningsvis vill Naturvårdsverket påpeka att energihushållning är en mycket viktig miljöaspekt, framför allt ur resurshushållningssynpunkt, men även genom den miljöpåverkan som energiproduktion indirekt ger upphov till.

3.8.1. *Ljusbågsugnen (NV 57)*

3.8.1.1 *Kvoten*

Naturvårdsverket är oförstående till bolagets invändning mot att klara villkoret med hänvisning till svårigheterna att beräkna mängden återvunnen energi i förhållande till tillförd eftersom villkoret reglerar teknik och inte avser begränsningsvärde. Svårigheterna att beräkna en enskild smältning gör att begränsningsvärde inte står i proportion till nyttan. Det ställs inte krav på mätning eller beräkning utöver normala kontroller och säkerställande av utrustningens funktion i samband med installation och drift. Villkoret avser krav vid inköp av utrustning.

¹⁴ Svanenmärkt diesel, idag Preem Evolution Diesel Plus

¹⁵ Minst två svenska företag har gått över på detta sätt och enligt Naturvårdsverkets källor så var övergången helt smärtfri även utan konvertering av bränslefilter och pumpar.

¹⁶ Ger mycket låga utsläpp, till och med positiva utsläpp i vissa fall beroende på källa.

¹⁷ Se tidigare ingiven aktbilaga, enstaka vätgasdrivna bilar finns idag i drift i Sverige samt truckar på försöksstadiet.

Naturvårdsverkets villkorsförslag hanterar osäkerheter och är teknikneutralt. Eftersom det finns osäkerheter i vilken råvara bolaget kommer använda finns det osäkerheter hur stor energiåtgången blir för en enskild smältning. Energiåtgången är relativt lika för smältning av järnskrot och direkt reducerat järn (DRI). Bolaget kan komma att använda väterreducerat järn. Det är vad Naturvårdsverket känner till ännu inte klart om man kommer att legera upp den med kol, vilket ger påverkan i smälttemperatur och kemisk bunden energi i råvaran. Dessa osäkerheter är hanterade i Naturvårdsverkets villkorsförslag. Villkorsförslaget är teknikneutralt¹⁸ och det finns inget krav på att bolaget ska installera någon av Tenovas varianter. Tenovas underlag talar dock med styrka emot att bolagets redovisning skulle vara korrekt.

3.8.1.2 *Arbetsmiljökrav*

Bolaget har rätt i att systemet har högt tryck (normalt arbetstryck är 16–24 bar) och varma ytor finns. Det är dock inte riktigt jämförbart med andra liknande system som bara ska kyla då trycket är jämnare fördelat över tid och utmattning i komponenter minskar. Det faktum att enskilda komponenter (t.ex. ORC och gaskylsystem) är utbredda i Europa och även kompletta system finns i drift i Europa där arbetsmiljökraven är högt ställda gör att Naturvårdsverket har svårt att se att det skulle vara ett hinder. Naturvårdsverket ser inga avgörande skillnader mellan nu aktuell anläggning och flera av bolagets övriga anläggningsdelar där både värme och farliga gaser finns.

3.8.1.3 *Kostnader*

För att bedöma kostnaden vill Naturvårdsverket framhålla de kostnader som avser demoanläggningen i Italien där man fick stöd från EU för utvecklingskostnaden, dessa kostnader får anses vara offentliga och ha hög grad av korrekthet. Där låg kostnaden på ca 125 miljoner kronor¹⁹, årlig driftkostnad på knappt två miljoner samt årlig inkomst för försäljning av fjärrvärme och minskade elkostnader på ca 10 miljoner kronor per år. Skulle en liknande fullskalig anläggning för en ljusbågsugn i bolagets storlek uppföras idag i Europa anges den totala investeringskostnaden till under 125 miljoner kronor för gasåtervinningssystemet och sedan tillkommer delen där ånga tillvaratas (den kostnaden är lägre).

3.8.1.4 *Markåtgång*

Markåtgången omfattar totalt 6 x 20 meter för gasåtervinningssystemet, inklusive stofffilter, de använder samma uppbyggnad som andra gaskylningssystem varför storleken är jämförbar med andra system. För en komplett uppsättning med både ORC och anläggning för fjärrvärmeleverans behövs därtill en byggnad med markåtgång om 15x 20 meter.

¹⁸ Naturvårdsverket har tagit till sig information om en bred palett av möjlighet från olika leverantörer. Allt från råvaruförvärmning som är kommersiellt tillgängligt till framtida saltbaserade lösningar som är i tidigt forskningsstadium.

¹⁹ Gasåtervinningssystem 6,4 M €, ORC 1,5 M €, Fjärrvärmeanslutning 0,4 M €, Övrigt 0,8 M €, Anpassningar (gammal anläggning byggdes om) 1,1 M € och utvecklingskostnad på 1,8 M €.

3.8.1.5 *Samhällets kostnader*

Återvinning av bolagets spillvärme kommer direkt att leda till minskat behov av fjärrvärmeproduktion (och eventuellt elproduktion). Fjärrvärmeproduktion sker idag främst med biomassa och avfall, vilket medför koldioxidutsläpp, stoftbildning, utsläpp av hälsoskadliga ämnen samt förbrukande av energi- och landresurser. Vid prissättning av dessa parametrar låg kostnaderna på ca 10 euro/MWh år 2012.²⁰ Samhällets vinst i form av minskade utsläpp blir omkring 15–30 miljoner kronor per år vilket ska sättas i relation dels till bolagets kostnader, dels till inkomsterna som genereras av såld värme och el.

3.8.1.6 *Sammanfattning*

Naturvårdsverkets föreslagna villkor är precist och möjligt att följa upp. Det råder inte någon tvekan om att utrustning som möjliggör återvinning måste användas. Villkorsförslaget är flexibelt genom att energin kan omvandlas till flera olika energibärare och ändamålsenligt eftersom verksamheten har stor miljöpåverkan. Eftersom det innebär att bästa möjliga teknik används är det en förutsättning för att tillstånd ska ges.²¹

3.8.2. *Spillvärmeanvändning (NV58) och energieffektivisering i stålverket (NV59)*

Större ombyggnationer möjliggör ofta att stora vinster kan göras i fråga om energieffektivisering och Naturvårdsverket har därför särskilt betonat möjligheterna som det innebär för stålverket i detta avseende. Naturvårdsverket har upprepade gånger framhållit vikten av att i målet redovisa underlag som möjliggör en bedömning av åtgärder för energieffektivisering. Orsaken är verksamhetens stora energianvändning. I flera domstolsavgöranden har krav ställts på energieffektivisering och flera bolag har åtagit sig att vidta sådana åtgärder. Förhållandet att bolaget inte har lämnat in underlag eller föreslagit egna villkor utgör enligt Naturvårdsverket inte något hinder mot att villkorsreglera frågorna, även om ett sådant underlag hade kunnat göra villkorsformuleringen mer ändamålsenlig. Naturvårdsverkets förslag till villkor är allmänt hållna men relevanta för den aktuella verksamheten och bör förenas med en delegation för att möjliggöra anpassning i detaljer.

I de flesta fall är det förknippat med stora miljövinster och samhällsekonomiskt motiverat att byta ut äldre motorer,²² även om det i enskilda fall kan vara liten skillnad mellan olika energiklasser. För en enskild motor kan den företagsekonomiska vinsten vara liten eller utebli. Motorer som har installerats de senaste nio åren bör dock klara kraven.²³ Villkoret är således väl avvägt, särskilt med beaktande av att motorer är utpekade som ett av områdena med

²⁰https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ECOFYS%202014%20Subsidies%20and%20costs%20of%20EU%20energy_11_Nov.pdf

²¹ Jämför MÖD 2007:56

²²https://www.recyclingnet.se/article/view/690804/abb_och_stena_i_miljosmart_atervinnings_samarbete. Bolaget bytte exempelvis år 2019 ut en fläktmotor i stålverket och med förbättrad styrning beräknas energibesparingen till ca 2 GWh årligen.

²³ 2011 infördes ett förbud för installation av sämre motorer.

störst potential för energieffektivisering inom industrin. Bolagets synpunkter på villkoret kan hanteras genom en möjlighet för tillsynsmyndigheten att medge undantag. Naturvårdsverket har justerat sitt yrkande i enlighet med detta.

Spillvärmeanvändning för uppvärmning är en central fråga ur energieffektiviseringssynpunkt och bolaget har goda möjligheter till detta. SSAB Borlänge har idag omfattande värmeåtervinning och fjärrvärmeleverans varför det borde vara möjligt även för valsverket i SSAB Oxelösund. Bolaget har också process- och kylvattenströmmar som delvis buffras i berggrum och som väl uppfyller kraven för att förse moderna fjärrvärmenät med värme. I kombination med bolagets stora produktion är det svårt att se energimässiga hinder med nyttjande av modern teknik. Om äldre teknik i form av enbart värmeväxlare används kan det dock som bolaget anger finnas begränsningar för valsverket.

Det är ett standardförfarande för många industrier som producerar egen fjärrvärme att köpa in fjärrvärme vid produktionsstopp. För dem som inte har möjlighet till inköp finns oftast reservpannor. Bolaget har alltså inte framfört något som visar att villkoret är för strängt. Naturvårdsverket bedömer att villkoret är ändamålsenligt och tillräckligt flexibelt för att ge bolaget flera möjliga lösningar.

3.9. Buller

3.9.1. Risk för negativ hälsopåverkan av buller

Bolaget har nu gjort de efterfrågade kompletteringarna avseende buller och Naturvårdsverket konstaterar att redovisningen nu är så pass detaljerad att en bedömning av riskerna för olägenhet för människors hälsa slutligen kan göras. Naturvårdsverket konstaterar också att bolaget, genom att redovisa förväntade ljudnivåer vid de faktiska bostäderna i stället för vid immissionspunkter på markplan, har behövt höja riktvärdena i den provisoriska föreskriften med 3 dBA kvälls- och nattetid.

Den redovisning bolaget gjort styrker Naturvårdsverkets inställning som redogjorts för i aktbilaga 50, att bullerexponeringen kring SSAB:s anläggning är av en sådan omfattning att risk föreligger inte enbart för allmän bullerstörning utan även mer allvarliga hälsoeffekter som sömnstörningar och hjärt- och kärlsjukdom. I aktbilaga 50 jämförde Naturvårdsverket nivåerna i bolagets prøvotidsföreskrift med WHO:s hälsobaserade riktvärden för vägtrafikbuller. Jämförelse med vägtrafikbuller görs då det saknas tydliga dos-respons samband för industribuller men bedöms vara relevant och något konservativ jämförelse. Nivåerna i den tidigare föreslagna prøvotidsföreskriften motsvarade $L_{DEN} 57$ dBA²⁴ vilket är 4 dBA över riktvärdet där 10 % av en population upplever sig mycket störda och nära den exponering där den relativa risken för hjärtinfarkt ökat med 5 % jämfört med en icke-bullerexponerad grupp.

²⁴ L_{DEN} är en dygnsekvivalent nivå där ljudnivån kvällstid och nattetid viktas upp med 5 respektive 10 dB.

Den nu föreslagna provisoriska föreskriften, som bättre speglar påverkan på närliggande bostäder, motsvarar L_{DEN} 60 dBA vilket är 1 dB över nivån där man ser en 5 % ökning av förekomst av hjärtinfarkt och även fortsatt väl över de nivåer där man på populationsnivå har tämligen omfattande risk för såväl allmän bullerstörning som sömnstörning.

Naturvårdsverket anser med anledning av det som framförts ovan och i aktbilaga 50 att bolagets ambitionsnivå rörande bullerdämpande åtgärder måste skärpas. Att som bolaget gör hänvisa till att dessa nivåer accepterats på annat håll är inte skäl för att inte vidta kraftfulla åtgärder för att minska risken för allvarliga negativa hälsoeffekter.

3.9.2. Slutliga villkor (NV60a och NV60b)

Utifrån bolagets redovisade underlag framgår det tydligt att hantering av skrot nattetid står för en ansevärd del av de störningar som förväntas uppstå. Bullerstörningar nattetid är särskilt viktiga att motverka eftersom störd sömn inte enbart är en negativ effekt i sig utan även kan ge upphov till en lång rad andra negativa hälsoeffekter. Långvariga sömnstörningar ger påverkan på immunförsvar, ämnesomsättning och hormonsystem vilket i sin tur kan leda till ökad risk för hjärt- och kärlsjukdom. Sömnstörningar är även kopplat till ökad risk för psykisk ohälsa. Naturvårdsverket vidhåller därför yrkandet i NV60, nu kallat NV60a, om att skrothantering i områdena E, F, G och H inte ska vara tillåtet nattetid.

Naturvårdsverket frånfäller dock yrkandet rörande förbud mot transporter mellan Oxelösunds Hamn och SSAB:s område nattetid eftersom det framkommit av bolagets utökade redovisning att en viss mängd transporter genom Stjärnporten kan ske nattetid utan att den negativa påverkan på bostäder i Gamla Oxelösund blir oacceptabelt hög. Naturvårdsverket utgår från att transporterna nattetid inte blir fler än vad som varit utgångspunkten i bullerutredningen.

Naturvårdsverket accepterar bolagets inställning att det i dagsläget inte går att föreskriva villkor om andra bullerdämpande åtgärder utan att detta bäst utreds under en prövotid.

Vad gäller buller inomhus anser Naturvårdsverket att det inte är rimligt, i det fall boende exponeras för ljudnivåer över Folkhälsomyndighetens riktvärden²⁵, att den exponeringen pågår i vad som kan bli flera år medan prövotiden pågår. Eftersom bolaget har angett att de bedömer att de klarar Folkhälsomyndighetens riktvärden inomhus redan i dagsläget finns inte heller någon orsak att utreda buller inomhus under en prövotid. Naturvårdsverket yrkar därför att slutliga villkor för buller inomhus fastställs (NV60b). Kontroll av buller inomhus kan göras med beräkningar men om det finns skäl att tro att bolagets beräkningar inte stämmer, exempelvis att antagandet om fasaddämpning är felaktigt, ska tillsynsmyndigheten kunna besluta om att mätningar i stället ska göras.

²⁵ Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus, FoHMFS 2014:13

Det förekommer att buller inomhus villkorsregleras för industriverksamheter. Någon tydlig praxis kring villkorens utformning saknas dock. Naturvårdsverkets villkorsförslag är till stora delar likartat de villkor som ställs rörande buller inomhus i tillstånd för vindkraftsparker.²⁶

3.9.3. Provisoriska föreskrifter (NVP4)

Naturvårdsverket accepterar nivåerna i bolagets förslag till provisoriska föreskrifter. Villkoret är dock för ottydligt utformat vad gäller kontroll och efterlevnad vilket ger bolaget utrymme att överskrida riktvärdena under lång tid utan att åtgärder behöver vidtas. Naturvårdsverket yrkar därför på ett tillägg som anger att kontroll ska göras vid förändringar som kan antas orsaka högre ljudnivåer vid bostäder, vård- eller undervisningslokaler. Om riktvärdena då överskrids ska tillsynsmyndigheten underrättas och åtgärder vidtas.

3.10. Utredningsföreskrifter

Det är viktigt att frågan om slutliga villkor för de totala utsläppen för hela verksamheten efter genomförda förändringar skjuts upp till dess nödvändiga utredningar (NVU1, NVU2, NVU5 och NVU6) har utförts som gör att det finns ett tillräckligt underlag för att bedöma frågan samt i förekommande fall även att haltvillkor föreskrivs. Gällande buller anser Naturvårdsverket att två separata (NVU4 och NVU7) utredningar behövs för att utreda vilka bullerdämpande åtgärder som bör vidtas och för att bedöma de negativa hälsoeffekter som orsakas av verksamheten.

3.10.1. NVU1

Med anledning av bolagets synpunkter vill Naturvårdsverket framföra följande. Syftet med NVU1 är att ta fram nya villkor för totala utsläpp från hela verksamheten. Eftersom stålverket kommer att genomgå förändringar behövs en mer ingående utredning i den delen. Diffusa utsläpp är relevanta. Utsläpp från lanterninerna klassas idag som kanaliserade men då de får en delvis ny funktion (idag är de starkt förknippade med LD-konvertern) är det inte självklart att de ska anses vara kanaliserade utsläpp framöver. För att tydliggöra detta bör det första stycket delas upp så att åtgärder kan omfatta såväl diffusa, kanaliserade som andra processinterna åtgärder. Bolaget har rätt i sin uppfattning gällande PM 2,5 och PM 10. Förslaget innebär dock inte att de ska regleras i framtiden utan att de ska användas som stödparametrar för att ge domstolen underlag om skäliga åtgärder och utsläppsnivåer. Naturvårdsverket anser därför att parametrarna ska redovisas. Storleken på partiklar har stark korrelation till både spridning och farlighet.

Enligt Naturvårdsverkets uppfattning måste det framgå tydligt av domen vilka parametrar som kan komma att bli aktuella för slutliga villkor.

Eftersom flera parametrar kan ge olika utslag beroende på om t.ex. malmråvara eller skrot används, behöver bolaget på något sätt redovisa hur provtagningen relaterar till relevanta parametrar och hur det förhåller sig till full produktion.

²⁶ Se exempelvis Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 2 mars 2016 i mål M-1064-15

Korrigerigering mellan relevanta råvaror behövs därför för varje enskild parameter, detta för att det ska vara möjligt att avgöra vilket begränsningsvärde som ska gälla för att vara ändamålsenligt utan att det blir produktionsbegränsande. För att underlätta datainsamlingen och hanteringen av redovisningen i målet bör denna fråga klargöras redan i detta skede av prövningen.

3.10.2. NVU2

Eftersom bolaget motsätter sig Naturvårdsverkets förslag avseende de polycykliska aromatiska kolvätena följer ett förtydligande. De fyra som omfattas av förslaget är utvalda eftersom de är långlivade och cancerogena. Om mätning istället sker av PAH16 innefattar den parametern även naftalen som har helt andra fysikaliska egenskaper. Då är risken stor att man inte kan dra säkra slutsatser gällande möjliga åtgärder. Lämpligen regleras bens(a)pyren eller alla fyra som en samlingsparameter, men eftersom PAH4 har olika betydelser i olika sammanhang bör förkortningen inte användas.

För dioxiner finns det idag en standard för långtidsprovtagning (SIS-CEN/TS 1948-5:2015).²⁷ Naturvårdsverket vidhåller sitt yrkande i denna del.

3.10.3. NVU4

Naturvårdsverket anser att bolagets föreslagna utredningsvillkor U4 är i stort adekvat utformat vad gäller buller utomhus. För buller inomhus, som också omfattas av bolagets förslag, anser Naturvårdsverket att slutliga villkor kan sättas vilket redogörs för i avsnitt 3.9.2 ovan.

Naturvårdsverket är dock något frågande till vad bolaget menar med de kostnadsmässiga aspekterna av åtgärderna. Om bolaget med formuleringen menar att de avser att göra någon sorts bedömning av den ekonomiska rimligheten vill Naturvårdsverket påtala att den slutliga bedömningen ska göras av domstolen och inte av bolaget. Naturvårdsverket anser därför att skrivningen om kostnadsmässiga aspekter ska strykas och att villkoret i stället förses med en skrivning om att det ska redovisas kostnader för de åtgärder som redogörs för.

Naturvårdsverket anser vidare att utredningen även ska innehålla förslag på slutliga villkor avseende buller utomhus och en tidplan för de eventuellt kvarvarande åtgärderna som krävs för att klara de slutliga villkoren.

3.10.4. NVU6

Det är rimligt att bolaget ska utreda frågan eftersom prövningen omfattar vad som är skäligt för den nya verksamheten och bolaget inte har lämnat in något underlag gällande denna del utöver minskning av utsläppen.

²⁷ Standarden omfattas av SIS upphovsrätt, provläsningsexemplar finns på deras hemsida <https://www.sis.se/api/document/preview/8015722/>, där finns även instruktioner hur domstolen kan införskaffa standarden.

3.10.5. NVU7

Naturvårdsverket anser att den höga bullerexponeringen och det stora antalet berörda, där enligt bolagets redogörelse ca 2000 bostäder kan komma att exponeras för nivåer över Naturvårdsverkets riktvärde nattetid med som mest 13 dBA, motiverar att bolaget utför en miljömedicinsk utredning av negativa hälsoeffekter orsakade av buller. Miljömedicinska utredningar utförs inte i alla miljöprovningar men förekommer i vissa större provningar rörande industriverksamhet och infrastruktur.²⁸

Miljömedicinska utredningar kan göras genom att enbart beräkna bullerexponeringen och därefter dra slutsatser utifrån kända dos-responssamband, genom enkäter eller genom medicinska undersökningar. Dos-responssambanden för olika negativa effekter orsakade av industribuller är mer osäkra än de för trafikbuller på grund av ett litet underlag och industribullrets varierande karaktär. För att kunna dra slutsatser av verksamhetens påverkan är det därför nödvändigt att göra mer ingående studier, Naturvårdsverket bedömer att det är rimligt i detta fall att göra en utredning med enkätstudier bland de närboende. En referensgrupp med personer från liknande förhållanden men utan exponering för industribuller ska också ingå. De faktorer som ska studeras är åtminstone allmän bullerstörning, sömnstörning och påverkan på möjlighet till vila och återhämtning.

Utredningen ska genomföras enligt vedertagna vetenskapliga metoder av person eller organisation med miljömedicinsk kompetens.

Den miljömedicinska utredningen ska lämnas in till mark- och miljödomstolen tillsammans med prøvotidsutredningen för buller för att kunna ingå som ett underlag för bedömning av lämpliga slutliga villkor. Därefter ska en uppföljning av den miljömedicinska utredningen göras efter att omställningen till skrotbaserad produktion slutförts. Det bör gå minst 18 månader från att omställningen är klar till att uppföljningen genomförs för att inte själva förändringen i sig ska påverka resultaten. Uppföljningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten.

4. Verkställighetsförordnande

Naturvårdsverket vidhåller inställningen att ett verkställighetsförordnande endast kan ges om villkor motsvarande NV57 föreskrivs. Naturvårdsverket delar bolagets uppfattning att utformningen av miljöskyddsåtgärder som är kopplade till ljusbågsugnen påverkar ställverk (el) och var de ska placeras, dragning av media (vatten, gasbränsle, tryckluft, m.m.) och placering av ledningsgator och vägar m.m. Det var därför en av de första frågorna som lyftes i samrådet. Frågan

²⁸ Exempel på tillstånd med villkor om miljömedicinsk utredning under prøvotid, se Mark- och miljööverdomstolens dom, den 10 april 2011 i mål M 1956-10 om Värtahamnen-Frihamnen. Exempel på tillståndsprövningar där ansökningshandlingarna innehållit miljömedicinska utredningar se exempelvis Arlanda Airport (mål M 11706-13) och Slutförvaret för kärnbränsle (mål M 1333-11).

kan inte ges verkställighetsförordnande eftersom det påverkar en eventuell överprövning.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Karin Dunér.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit miljöjuristen Charlotte Rehbäck samt tekniska handläggarna Lisa Johansson, Annika Månsson och Matthis Kaby, den sistnämnda föredragande.

För Naturvårdsverket

Karin Dunér

Matthis Kaby

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till:

Lst i Södermanlands län; att: Ingela Eklöv
SSAB EMEA AB gm ombud